

Šifra: 335

Preporuke za unapređenje efikasnosti pravosuđa

O neefikasnosti srpskog pravosuđa svedoče brojke (3,32 miliona starih slučajeva pred sudovima opšte nadležnosti; njih 54.706 pred sudovima posebne i oko 100.000 slučajeva koji godišnje zastare). Navedene činjenice svedoče o neophodnosti sprovođenja pravosudne reforme, što me je i navelo da rad baziram na analizi pravnih instituta, koji mogu da doprinesu većoj efikasnosti pravosuđa.

Preporuka 1:

Najveći problem našeg pravosuđa, sa aspekta efikasnosti, jeste ogroman broj starih predmeta. Polazeći od iskustava drugih zemalja, osnivanje posebnih sudskih odeljenja, koja bi se bavila navedenom problematikom, može biti dobra polazna tačka. Odeljenja treba da čine radnici pisarnice, sudijski pomoćnici i sudije. Prve dve kategorije bi se pretežno bavile pitanjima tehničke prirode (posebnim obeležavanjem i razvrstavanjem; odvajanjem zastarelih predmeta i izradom sažetaka postupaka). Njihovim radom bi se znatno ubrzao posao postavljenim sudijama.

Preporuka 2:

Neophodno je sprovesti specijalizaciju pravosudnih organa. U okviru krivičnog pravosuđa, određenim sudijama i tužiocima bila bi poverena nadležnost samo za srodna krivična dela iste glave Krivičnog zakona; dok bi u okvirima građanskog postupka sudije bile strogo specijalizovane bilo za parnični, bilo vanparnični, bilo izvršni postupak.

Preporuka 3:

Treba promovisati alternativne načine rešavanja sporova. Potrebno je sprovesti kampanju i građanima približiti same institute, nadležnosti i rezultate medijacije, arbitraže i sporazuma o priznanju krivice. Prema statistici evropskih zemalja, navedeni predlog bi mogao rasteretiti rad sudova i do 40 %.

Preporuka 4:

Postoji značajna veza između sistemske korupcije i neefikasnosti pravosuđa. Rešenje treba potražiti u hongkonškom modelu, koji podrazumeva dodelu istražnih ovlašćenja organima za suzbijanje korupcije. Navedeni model smanjio je korupciju za više od 50 %, što se pozitivno odrazilo na sve podsisteme društva, naročito pravosuđe.

Preporuka 5:

Treba unaprediti sistem dostavljanja. Podneske treba slati putem elektronske pošte, ali i omogućiti njihovu razmenu neposredno između samih stranaka; time se znatno doprinosi efikasnosti postupka.

Preporuka 6:

Potrebno je podstaći i unaprediti kompetitivnost između samih sudova. Švedski sistem "nagrada i pogodnosti", koji osvaja sud koji biva proglašen za najbolji, podstakao je unapređenje

efikasnosti u švedskom pravosuđu za nekih 15%.

Preporuka 7:

Svakom radniku pisarnice treba da budu dodeljeni predmeti samo određenih sudija; čime se znatno olakšava i ubrzava rad.

Preporuka 8:

Ideja koja je promovisana u Irskoj podrazumeva održavanje obaveznih sastanaka optužbe i odbrane, pre svakog ročišta. Na sastancima se razmenjuju neophodne informacije i dokumenta, što vodi znatno bržem okončanju postupaka.

Preporuka 9:

Neophodna je šira primena instituta ispitivanja putem videolinka, čime bi se sprečila česta odlaganja ročišta.

Preporuka 10:

Od maja ove godine, građanima će biti pružena mogućnost da se žale sudu više instance, ako smatraju da im je povređeno pravo na suđenje u razumnom roku. Potom će viši sudovi prvostepenim odrediti rok za okončanje postupka. Iako ova praksa, na prvi pogled doprinosi efikasnosti, ne smemo zaboraviti da Evropski sud za ljudska prava pod efikasnošću pravosuđa (pored ideje razumnog roka) podrazumeva i svestrano raspravljanje i donošenje kvalitetnih sudskih odluka. Reforma traži sagledavanje celine. Ukoliko se akcenat bude stavio samo na jedan element (efikasnost), zanemarujući ostale, to može dovesti do ponovnog urešavanja sistema.